

TRACE

**Traditional Children's Stories for a Common
Future**

**Neietricies kokā un neatsities pret
akmeni...**

Marija Šarac

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Reiz dzīvoja maza meitene, kura dzīvoja ciematā pie Cetinas upes. Viņa izturējās laipni pret visiem. Rotaļīgo mazo meiteni bija iemīļojuši viņas mazie draugi. Viņa bija atšķirīga no citiem, jo viņai patika uzturēties vecāku cilvēku sabiedrībā, viņu valdzināja to stāsti, lai gan dažkārt viņa nesaprata to nozīmi. Viņa bija ļoti pieklājīga, tāpēc viņas vecmāmiņas draugi neiebilda, ka viņa iesaistās to pulkā. Laikam ejot, attiecības starp vecmāmiņu un viņas jaunāko mazbērnu kļuva aizvien ciešākas.

Viņa izauga par skaistu jaunu meiteni. Vecmāmiņa vērtīgi uzmanīja viņu, un tāpat arī zēnus, kuriem viņa patika. Vecmāmiņa viņai teica: "Tev ir jāizvēlas tas vienīgais, kurš mīlēs tevi tieši tādu, kāda tu esi, vai arī tu nekad nebūs laimīga!"

Meitene domāja, ka šādus vārdus vienkārši izraisīja vecmāmiņas lielā mīlestība pret viņu, un nespēja īsti saprast, ko vecmāmiņa gribēja teikt ar vārdiem "mīlēt tevi tieši tādu, kāda tu esi". Vecmāmiņa vienmēr deva viņai padomus un mazā meitene viņai paklausīja, jo vecmāmiņa mēdza izskaidrot katru doto padomu, izņemot to, kurā izskanēja "kāda tu esi". Kad viņa jautāja vecmāmiņai par teikto vārdu nozīmi, vecmāmiņa atbildēja:

- "Tu sapratīsi šo vārdu nozīmi, kad pienāks laiks, pašlaik es tev to nespēju izskaidrot."

Mazā meitene bija ieņēmusi sirdī kādu zēnu no sava ciema. Vecmāmiņa ar to nebija apmierināta un teica viņai, ka tas ir labs zēns, bet tomēr nepietiekami labs priekš viņas, jo viņa baidījās, kas notiks, "kad pienāks viņas mazmeitas laiks". Meitene atkal nesaprata savas vecmāmiņas teikto, bet nesāka neko vairāk prašāt. Viņa bija tik ļoti mīlas pārņemta, ka lūdzās, lai vecmāmiņu zēnu pieņem. Vecmāmiņa atkal ieklausījās savas mazmeitas vēlmēs. Pēc kāda laika pūrs bija gatavs, un meitenei bija pienācis laiks apprecēties. Kāzas bija līdzīgas jebkurām citām: ar daudzām dziesmām un līksmību. Dzīve turpinājās ierastā gaitā.

Gadiem ejot, vecmāmiņa kļuva vājāka. Viņa sacīja savai mazmeitai:

- „Viss, ko es zinu, un viss, kas man ir, tiks tālāk nodots tev, jo tu esi jaunākā no visiem maniem mazbērniem un man pati mīļākā.”

Drīz vien pienāca laiks, kad vecmāmiņa šķīrās no savas mazmeitas. Meitene ar pienācīgu cieņu teica viņai pēdējās atvadas, un apbedīšanas laikā katra zvana skaņa dziļi skāra viņas dvēseli.

Neilgi pēc tam meitene vairs nevarēja labi izgulēties, un katru rītu viņa izskatījās arvien vairāk un vairāk nogurusi. Viņas vīrs par viņu bija ļoti noraizējies, bet pēc laukā pavadītā smagā dienas darba viņš parasti iekrita dziļā miegā. Tomēr viņam radās aizdomas par savas sievas nogurušo izskatu. Kādu nakti viņam rādījās slikti sapņi, un tad viņš pēkšņi pamodās. Viņš bija satriekts - viņa sievas gultā nebija. Vīrs gribēja sievu sagaidīt, bet būdams ļoti noguris, viņš atkal aizmiga. Kad vīrs no rīta pamodās, sieva mierīgi gulēja viņam blakus.

Nākamajā rītā viņš nolēma strādāt mazāk, mazāk ēst un dzert mazāk vīna tajā dienā. Kad viņi tonakt devās gulēt, viņš izlikās aizmizis. Pēc kāda laika viņa sieva piecēlās no gultas. Viņa novilka savu cieta auduma naktskreklu un devās pie pavarda, kur viņa no visiem podiem

sakasīja sodrējus un nozieda ar tiem visu ķermeni, līdz viņa bija pilnībā nokrāsota melnā krāsā. Tad viņa noskaitīja vārdus:

**Neietricies kokā un neatsities pret akmeni,
bet dodies uz Pulu zem valriekstu kokiem.**

Pateikusi šos vārdus, sieva pazuda.

Vīrs bija nobijies, bet viņš vienalga nolēma sievai sekot, jo vēlējās uzzināt, kurp viņa dodas un ko dara. Viņam nebija nekādu grūtību novilkt naktskreklu un noziest ar sodrējiem visu savu ķermeni, bet satraukumā vīrs aizmirs precīzus vārdus, ko sieva iepriekš bija teikusi, un viņš pateica:

**Ietricies kokā un atsities pret akmeni,
un dodies uz Pulu zem valriekstu kokiem.**

Piepeši viņš tika izmests no mājās ārā, triecoties pret kokiem un atsitoties pret akmeņiem. Visi šie triecieni viņam pamatīgi sāpēja. Vējam raujot vīru uz priekšu, viss viņa ķermenis tika samīcīts un sadauzīts vienos zilumos. Pēkšņi viņš juta, ka atrodas aiz kādas klints. Šo vietu viņš pazina - tā bija vieta, kur auga visvairāk valriekstu koku. Bet to gan neviens nezināja, ka tieši šeit raganas naktī rīko savus saietus. Viņas labi zināja, kā tur nokļūt, negūstot tādus ievainojumus, no kādiem bija cietis šis vīrs. Viņš lūkojās uz tām izbrīnījies un ar lielām bailēm. Viņš nespēja pat iedomāties, ka viņa jaukā sieviņa arī bija to vidū.

Visas raganas bija sasēdušās aplī, klusi dungodamas kādas dziesmas un skaļi smiedamās. Aplā vidū sprakšķēdams dega ugunskurs - līdzīgi, kā tas būtu dedzis viņu mājā, tikai daudz skaļāk un spožāk. Vīrs tā kūpot vārījās arī kāds katls. Šad un tad kāda no raganām kaut ko iemeta katlā, līdz ar to dūmi kļuva biezāki, izplatoties tālu ārpus apla, kurā viņas bija sasēdušās. Smaržas un dūmu dēļ viņa bailes mazinājās, un viņš jutās apreibis. Arī viņam gribējās smieties, taču viņš savaldīja sevi, lai netiktu atmaskots. Ritmiskais troksnis padarīja viņu miegainu, un viņš uz kādu brīdi iemiga.

Piepeši lejā no ciemata viņš sadzirdēja gaiļus dziedam. Visi apstājās, vairs nebija dzirdama ne mazākā skaņa. Visas šīs sodrējiem klātās sievietes pārvērtās par uguns bumbām, kas aizlidoja tajā pašā virzienā, no kurienes bija ieradušās. Viņas lidoja uz saviem ciematiem, pirms vēl bija aususi gaisma, toties Auseklis spoži uzspīdēja. Tas izskatījās tā, it kā zvaigznes būtu nolēmušas doties uz Zemi. Vīrs stāvēja gluži kā sastindzis. Sākumā viņš bija pārsteigts par visu redzēto, bet lidojošās uguns bumbas nobiedēja viņu vēl vairāk.

Gandrīz bija pienākusi rītausma, lēca saule. Uz to brīdi viņš bija nācis pie prāta un attapās, ka atrodas kalna vidū, kails un sodrējiem klāts. Tagad viņš spēja atcerēties burvju vārdus, taču bija jau par vēlu. Bija kļuvis pārāk gaišs, lai uzpūstu vējš un nogādātu viņu atpakaļ mājās. Iestājās gaiša diena, un vīrs, slēpdamies no visiem aiz bailēm, ka viņu kāds varētu ieraudzīt, mēģināja kaut kādā veidā nokļūt mājās, kas nebija viegli izdarāms. Šajā laikā

ūdensnesēji parasti dodas pie avota. Bērni dzen lopus uz ganībām un smagi strādājošie lauksaimnieki gatavojas doties pie lauku darbiem.

Viņš apmeta līkumu gandrīz visam ciematam un nonāca netālu no savas mājas, kad viņu pamanīja krusttēvs. Tas vīru neatpazina, jo viņš bija kails, noziests gluži melns, no vienas vietas pārklāts zilumiem un brūcēm. Izbijies no viņa izskata, krusttēvs pārmeta krustu un sāka skaļi skaitīt lūgšanu. Vīrs iesaucās: - Tu taču esi mans krusttēvs, aizved mani uz savu māju, iedod man kādas drēbes, un es tev izstāstīšu visu, kas ar mani ir noticis. Kad krusttēvs atguvās no bailēm un spēja atpazīt vīra balsi, viņš aizveda to uz savu māju, iedeva kādas drēbes un noklausījās viņa stāstījumu.

Krusttēvs noticēja sava drauga stāstam un atcerējās, ka arī viņš šajā naktī bija piedzīvojis kaut ko dīvainu. Tonakt govij viņa kūtī bija pienācis laiks atnesties, tāpēc viņam nācās celties jau pirms rītausmas. Kad viņš gāja garām kaimiņu mājai, svece iedegās spožāk, un viņš pamanīja, ka sieviete mazgā seju un slauka grīdu krietnu brīdi pirms rītausmas un gaišās rīta zvaigznes.

Drīz vīrs devās mājās un sieva izskrēja viņu sagaidīt. Viņa pamanīja, ka viņš ir sadauzīts gluži zils. Viņš teica:

**letricies kokā un atsities pret akmeni,
un dodies uz Pulu zem valriekstu kokiem.**

leskatoties viņas sejā, viņam viss kļuva skaidrs.

Pēc šī dīvainā piedzīvojuma vīrs pirms gulētiešanas mēdza noslēpt visus mājā esošos podus. Viņa sieva vairs nebija tik miegaina kā agrāk, un viņa arī nebija tik laimīga kā līdz šim. Viņa atcerējās savu vecmāmiņu, un viņai kļuva skaidrs, ko nozīmē frāze "mīlēt tevi tādu, kāda tu esi".